

Udkast til tale til brug for mødet i Folketingets Retsudvalg den 25. november 2010 forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 2.-3. december 2010.

[Indledning]

Jeg skal i dag forelægge punkter, der behandles på to forskellige rådsmøder. Det drejer sig om rådsmødet om retlige og indre anliggender og om mødet i transportrådet.

Jeg vil først vende mig mod rådsmødet om retlige og indre anliggender, der afholdes torsdag og fredag i næste uge i Bruxelles. Udvalget har modtaget et samlenotat om sagerne på rådsmødet. Jeg kan oplyse, at dagsordenens punkt 17 i Europaudvalget forelægges til forhandlingsoplæg, mens de øvrige punkter forelægges til orientering.

Rådsmødet er det sidste under det belgiske formandskab, og der er derfor ganske mange punkter på dagsordenen. Det skal dog bemærkes, at en del af punkterne alene er sat på rådsmødedagsordenen med henblik på en statusorientering, ligesom det også kan nævnes, at en del af punkterne er forslag til rådskonklusioner, hvis rækkevidde i hvert fald set fra et dansk synspunkt er forholdsvis beskedne.

Jeg kan i øvrigt nævne, at det tidligere punkt 6 på dagsordenen, der drejer sig om Kommissionens meddelelse om en europæisk strategi for børns rettigheder, er taget af rådsmødedagsordenen.

Jeg vil i det følgende koncentrere mig om de væsentligste af sagerne, men udvalget er naturligvis velkommen til også at spørge til de sager, som jeg ikke selv nævner.

[Generelt om forbeholdet]

De sidste par gange, hvor jeg har forelagt rådsmødedagsordner her i udvalget, har jeg indledt med at nævne, at samarbejdet om politi og strafferet med Lissabon-Traktaten blev en del af det overstatslige samarbejde. Det indebærer bl.a., at samarbejdet om politi og strafferet i dag er omfattet af det danske retsforbehold med den virkning, at Danmark ikke vil kunne medvirke til vedtagelsen af ny EU-lovgivning om politi og strafferet.

Det betyder i forhold til den foreliggende dagsorden, at Danmark ikke vil kunne deltage i vedtagelsen af dagsordenens punkt 1-5, der drejer sig om direktivforslag om henholdsvis retten til information under straffesager, bekæmpelse af menneskehandel, bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, en europæisk efterforskningskendelse og en europæisk beskyttelsesordre.

Som jeg også tidligere har givet udtryk for, vil vi i Justitsministeriet – når vi kender det endelige resultat af forhandlingerne om de forbeholdsramte forslag, og hvis det danske retsforbehold fortsat eksisterer til den tid – meget nøje vurdere, om der vil være behov for helt eller delvist at gennemføre retsakterne i dansk ret.

I de tilfælde, hvor det ikke er muligt ensidigt at gennemføre forslaget i dansk ret, f.eks. fordi et direktiv bygger på princippet om gensidig anerkendelse, vil regeringen nøje overveje behovet for at indgå en parallelaftale mellem EU og Danmark. Dette gælder eksempelvis dagsordenens punkt 4 og 5, der drejer sig om et direktivforslag til en europæisk efterforskningskendelse i straffesager og et direktivforslag om den europæiske beskyttelsesordre. Som jeg tidligere har understreget over for udvalget, er det vigtigt at holde sig for øje, at Danmark ikke på forhånd nødvendigvis kan forvente, at en anmodning om en parallelaftale vil blive imødekommet, og at det i givet fald vil være en langstrakt proces.

[Betydningen af det danske retlige forbehold i forhold til direktiv forslaget om menneskehandel]

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at nævne, at der i forhold til de igangværende forhandlinger om direktivet om menneskehandel er opstået en diskussion om betydningen af det danske retlige forbehold. Med det nye direktivforslag lægges der op til, at det hidtidige instrument på området – en rammeafgørelse fra 2002 – ophæves. Den gamle rammeafgørelse blev indgået under det tidligere 3. søjle samarbejde, der jo havde karakter af et mellemfolkeligt samarbejde, som Danmark fuldt ud deltog i.

Vi har hidtil fra dansk side haft den opfattelse, at retsakter, der er vedtaget inden Lissabon-Traktatens ikrafttræden, og som ophæves eller erstattes af en ny retsakt efter Lissabon-Traktatens ikrafttræden, ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark.

Denne opfattelse har Rådets Juridiske Tjeneste tidligere været enig i, men i forbindelse med forhandlingerne af det nye direktivforslag har tjenesten givet udtryk for en anden opfattelse, nemlig at sådanne gamle retsakter i hvert fald som udgangspunkt fortsat vil være gældende for Danmark. Vi er ikke enige heri, og der har været drøftelser mellem Danmark og centrale aktører om dette spørgsmål. Ambassadørerne drøftede sagen i Coreper i går, og udfaldet var, at Rådets Juridiske Tjenestes opfattelse blev lagt til grund. Det vil med andre ord sige, at den gamle rammeafgørelse om menneskehandel fortsat skal være gældende for Danmark, selv om rammeafgørelsen for de andre medlemsstaters vedkommende bortfalder og erstattes af et nyt direktiv.

Det skal dog nævnes, at der i Coreper var enighed om, at denne opfattelse ikke nødvendigvis skal være gældende i forhold til fremtidige lignende problemstillinger.

Vi vil her i tiden op til rådsmødet og under rådsmødet forsøge at overbevise de andre medlemsstater og øvrige centrale aktører om, at Rådets Juridiske Tjenestes opfattelse ikke er korrekt. Hvis det ikke lykkes, vil vi overveje behovet for at fremsætte en erklæring, hvori den danske holdning tilkendegives.

Jeg vil gerne understrege, at selv om Rådets Juridiske Tjenestes opfattelse lægges til grund, har det ikke umiddelbare konsekvenser i den konkrete sag, da rammeafgørelsen om menneskehandel for en del år siden er gennemført i dansk ret.

Der er tale om et ganske kompliceret juridisk-teknisk spørgsmål, og udvalget vil naturligvis blive orienteret om udfaldet af de videre drøftelser.

[Ret til information under straffesager]

Dagsordenens punkt 1 drejer sig om et direktivforslag om ret til information under straffesager.

Sagen blev nævnt for udvalget forud sidste rådsmøde, hvor der var en orienterende debat om af forslaget.

Som jeg nævnte sidste gang, jeg var her i udvalget, har forslaget til formål at regulere myndighedernes forpligtelse til at informere om, hvilke rettigheder man efter national ret har som mistænkt eller tiltalt i en straffesag. De rettigheder, som myndighederne efter forslaget skal informere om, er ret til advokatbistand, ret til information om sigtelsen og tiltalen, ret til aktindsigt, ret til tolkning og oversættelse, ret til at blive stillet for en domstol og retten til tavshed.

Det er forventningen, at forslaget vil blive behandlet rådsmødet i næste uge med henblik på generel indstilling. Som nævnt flere gange her i udvalget er bestemmel-

sen om adgang til aktindsigt i straffesager et centralt spørgsmål i forhandlingerne, og tiden vil vise, om det lykkes for formandskabet at finde et kompromis. Det er endnu for tidligt at sige noget endeligt herom.

Når der til sin tid er opnået enighed om direktivforslaget i Europa-Parlamentet og Rådet, vil vi som sagt nøje vurdere, om der vil være behov for helt eller delvist at gennemføre direktivet i dansk ret.

[Bekæmpelse af menneskehandel]

Dagsordenens **punkt 2** er et forslag til et nyt direktiv om bekæmpelse af menneskehandel.

Formålet med forslaget er at sikre en yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning på området, som udvalget flere gange tidligere har hørt om. Der lægges op til en tilnærmelse i forhold til retsforfølgning af personer, der begår menneskehandel, beskyttelse af og bistand til personer, der udsættes for menneskehandel og forebyggelse af menneskehandel.

Forslaget indeholder bestemmelser om strafbare handlinger, sanktioner, straffemyndighed, efterforskning og retsforfølgning, ofres rettigheder i straffesager og bistand til ofre samt forebyggelse.

Der blev på rådsmødet i juni i år opnået politisk enighed i Rådet om forslaget. Forslaget har været drøftet i Europa-Parlamentet, der jo som bekendt efter Lissabon-Traktatens ikrafttræden er medlovgiver inden for det politimæssige og strafferetlige samarbejde.

Der er afholdt en række såkaldte trilog-møder med Europa-Parlamentet med henblik på at opnå enighed om teksten, og det ser nu ud til at lykkes.

Også i forhold til dette forslag gælder det som nævnt, at vi i Justitsministeriet vil vurdere behovet for at bringe dansk lovgivning i overensstemmelse med direktivforslaget

[Bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn]

Det næste punkt på dagsordenen er **punkt 3**, der handler om forslag til direktiv om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi. Sagen er blevet nævnt over for udvalget flere gange før, senest forud for råds-mødet i oktober.

Med direktivforslaget foreslås der en tilnærmelse af medlemsstaternes nationale regler om retsforfølgning af personer, der begår seksuelle overgreb mv. mod børn, om beskyttelse og bistand til ofrene i disse sager og om forebyggelse af sådanne overgreb.

Forslagets resterende bestemmelser har været genstand for en del diskussion blandt medlemsstaterne. Blandt andet har der været indgående drøftelser om forslagets bestemmelse om videregivelse af oplysninger om rettighedsfrakendelse til de øvrige medlemsstater og gensidig anerkendelse af andre landes foranstaltninger.

Jeg kan i den forbindelse nævne, at der har været generel støtte blandt medlemsstaterne til helt at fjerne bestemmelserne om gensidig anerkendelse med henvisning til, at dette efter en række medlemsstaters opfattelse bør reguleres i et selvstændigt instrument. Set med danske øjne betyder dette bl.a., at det ikke vil være nødvendigt at

overveje, om vi fra dansk side skal anmode EU om, at Danmark i form af en parallelaftale tilknyttes en sådan ordning.

Det forventes, at man på rådsmødet i næste uge kan opnå generel enighed om direktivforslaget i Rådet. Herefter skal Europa-Parlamentet som bekendt behandle sagen. Parlamentet vil sandsynligvis stille en række ændringsforslag, som skal drøftes med Rådet og Kommissionen - i form af de såkaldte trilog-møder - og der kommer således efter alt at dømmes til at gå noget tid, før forslaget endelig kan vedtages.

[Den europæiske efterforskningskendelse]

Punkt 4 på dagsordenen drejer sig om et direktivforslag til en europæisk efterforskningskendelse. Jeg nævnte også sagen i forbindelse med forelæggelse af dagsordenen for det seneste rådsmøde i begyndelsen af november.

Formålet med forslaget er at indføre et samlet system for medlemsstaternes anmodninger om retshjælp til indsamling og fremskaffelse af bevismateriale, der befinder sig i en anden medlemsstat.

Forslaget bygger på princippet om gensidig anerkendelse, der kendes fra bl.a. den europæiske arrestordre, og indebærer, at medlemsstaterne som udgangspunkt er forpligtede til at anerkende og fuldbyrde en europæisk efterforskningskendelse, medmindre der foreligger en afslagsgrund.

Direktivforslaget omfatter retshjælp til langt de fleste typer af efterforskningskridt som f.eks. afhøring, edition, ransagning og beslaglæggelse mv. Enkelte særlige foranstaltninger som f.eks. fælles efterforskningshold og visse former for aflytning af telekommunikation er dog ikke omfattet af det foreliggende forslag.

Det ventes, at udvalgte dele af forslaget vil blive forelagt på rådsmødet med henblik på politisk enighed om visse principielle spørgsmål. Formandskabet har endnu ikke løftet sløret for, hvilke spørgsmål det drejer sig om, men det kan tænkes, at f.eks. direktivets anvendelsesområde og afslagsgrunde vil blive drøftet i ministerkredsen.

[Den europæiske beskyttelsesordre]

Dagsordenens **punkt 5** drejer sig om den europæiske beskyttelsesordre.

Sagen er blevet nævnt over for udvalget flere gange før, senest forud for rådsmødet i oktober.

Tanken med forslaget er, at en person, som er undergivet en såkaldt beskyttelsesforanstaltning i én medlemsstat, fortsat kan være undergivet denne foranstaltning, selv om personen tager ophold i en anden EU-medlemsstat. En beskyttelsesforanstaltning vil bl.a. kunne bestå i tiltag, der beskytter en person mod chikane eller lignende fra en anden person.

På et tidligere rådsmøde blev det besluttet at oversende forslaget til Europa-Parlamentet, og der har været afholdt en række trilog-møder med Europa-Parlamentet med henblik på at opnå enighed om teksten.

På rådsmødet i næste uge forventes formandskabet at orientere om resultatet af forhandlingerne med Europa-Parlamentet, men der lægges ikke op til en egentlig debat om dette dagsordenspunkt.

[Bemyndigelse af Kommissionen til at indlede forhandlinger med Australien/Canada/USA om overførelse og anvendelse af passageroplysninger (PNR)]

Dagsordenens **punkter 13-15** drejer sig om bemyndigelse af Kommissionen til at indlede forhandlinger med henholdsvis Australien, Canada og USA om overførelse og anvendelse af passageroplysninger – de såkaldte PNR-oplysninger.

De foreliggende udkast til forslag til rådsafgørelser lægger op til at bemyndige Kommissionen til i overensstemmelse med nærmere angivne forhandlingsdirektiver at føre forhandlinger med Canada, USA og Australien om indgåelse af aftaler om overførsel og anvendelse af passagerlisteoplysninger - såkaldte PNR-oplysninger - til at forebygge og bekæmpe terrorisme og anden form for grov grænseoverskridende kriminalitet.

Det forventes, at de endelige forslag vil blive forelagt på rådsmødet med henblik på vedtagelse.

Aftalerne vil være omfattet af retsforbeholdet.

[Meddelelse om beskyttelse af personoplysninger]

Dagsordenens **punkt 16** drejer sig om Kommissionens meddelelse om en global metode til beskyttelse af personoplysninger, som forventes at vil blive forelagt på rådsmødet til en orienterende drøftelse.

Meddelelsen fastlægger Kommissionens metode til en modernisering af EU-retlige regler vedrørende beskyttelse af personoplysninger og angiver en række databeskyttelsesretlige emner, som Kommissionen har til hensigt at undersøge nærmere.

Kommissionen har til hensigt i 2011 at fremkomme med et konkret forslag til en revision af de nuværende regler om databeskyttelse, herunder databeskyttelsesdirektivet.

[EU-USA-aftalen om databeskyttelse]

Dagsordenens **punkt 17** drejer sig om EU-USA-aftalen om databeskyttelse.

Som nævnt vil sagen i morgen i Europaudvalget blive forelagt med henblik på forhandlingsoplæg.

Det forventes, at Kommissionen på rådsmødet vil fremlægge et udkast til forhandlingsmandat, der vil bemyndige Kommissionen til at forhandle en generel aftale mellem EU og USA om rammerne for udveksling af personoplysninger som led i forebyggelse, efterforskning og forfølgning af kriminalitet, herunder terrorisme, inden for det politimæssige og retlige samarbejde.

Den generelle aftale, som mandatet vil give Kommissionen mulighed for at forhandle, vil ikke i sig selv indebære en ret til at udveksle personoplysninger mellem EU og USA. Det er derimod tanken, at aftalen skal indeholde generelle databeskyttelsesretlige principper, som vil kunne lægges til grund ved kommende konkrete aftaler om udveksling af personoplysninger mellem EU og USA. Det vil være aftaler som f.eks. SWIFT-aftalen om udveksling af betalingsoplysninger.

Det præcise indhold af forhandlingsmandatet kendes endnu ikke, men det forventes, at Kommissionen vil præsentere nogle overordnede databeskyttelsesretlige principper, der vil skulle udmøntes nærmere i en kommende generel aftale.

Det forventes således, at mandatet lægger op til, at den generelle aftale bl.a. indeholder et krav om, at al data skal behandles ud fra bl.a. proportionalitets- og rimelighedshensyn, og at data som altovervejende udgangspunkt ikke må behandles til an-

dre formål end forebyggelse, efterforskning og forfølgning af kriminalitet, herunder terrorisme, inden for det politimæssige og retlige samarbejde.

Det forventes også, at mandatet lægger op til, at den generelle aftale indeholder særlige begrænsninger med hensyn til behandling af særligt følsomme personoplysninger, herunder oplysninger om politisk overbevisning, religiøst tilhørsforhold mv.

Endvidere forventes det, at forhandlingsmandatet lægger op til, at en generel aftale tager højde for, at behandling af personoplysninger vil skulle være underlagt uafhængigt tilsyn fra databeskyttelsesmyndigheder som f.eks. Datatilsynet. Dette indebærer bl.a., at der kan føres tilsyn med, at rettigheder som f.eks. indsigt i egne oplysninger, retten til berigtigelse, sletning og blokering af urigtige oplysninger samt regler om oplysningspligt overholdes.

Fra dansk side er vi samlet set positive i forhold til forhandlingsmandatet.

Dette skyldes hovedsageligt, at mandatet gerne skulle lede frem til en generel aftale mellem EU og USA om nogle grundlæggende databeskyttelsesprincipper, der samlet set vil skabe et godt, robust udgangspunkt for fremtidige aftaler om udveksling af personoplysninger.

Og vi regner med, at grundtanken i mandatet vil være, at der i forholdet mellem EU og USA som udgangspunkt skal gælde de samme principper, som gælder internt i EU, når det drejer sig om udveksling af personoplysninger som led i forebyggelse, efterforskning og forfølgning af kriminalitet, herunder terrorisme, inden for det politimæssige og retlige samarbejde.

Jeg kan i øvrigt nævne, at Europa-Parlamentet tidligere har givet udtryk for, at der bør forhandles en generel databeskyttelsesaftale med USA, således at fremtidige

konkrete aftaler om udveksling af personoplysninger mellem EU og USA – som f.eks. SWIFT-aftalen om udveksling af betalingsoplysninger og PNR-aftalerne om udveksling af passageroplysninger – har det fornødne databeskyttelsesretlige grundlag.

Der er fra EU's side endnu ikke taget stilling til spørgsmålet om hjemmel for den generelle aftale. Da aftalen som nævnt finder anvendelse inden for det politimæssige og retlige samarbejde, er der imidlertid, meget der taler for, at den vil være omfattet af det danske retsforbehold.

Det er dog blevet drøftet – men endnu ikke afklaret – om der skal være tale om en såkaldt ”blandet aftale”. Dette vil i givet fald – med få ord – betyde, at den generelle aftale skal være bindende for både EU og for de enkelte medlemsstater. Hvis Danmark på et rådsmøde vælger at tilslutte sig en sådan aftale, vil den være bindende for Danmark som en folkeretlig aftale.

[Afslutning]

Det var, hvad jeg ville nævne i forhold til dagsordenen for rådsmødet om retlige og indre anliggender.

Tak.